

Martina Patschová

PODMIENKY APLIKÁCIE ÚPLNEJ SLOHOVEJ REKONŠTRUKCIE (koncept dizertačnej práce)

Témou mojej dizertačnej práce sú **PODMIENKY APLIKÁCIE ÚPLNEJ SLOHOVEJ REKONŠTRUKCIE**. Podnetom pre výber témy bola zaujímavá diskusia počas obhajoby mojej preddiplomovej a diplomovej práce (predmetom riešenia bol renesančný kaštieľ v Kecerovciach pri Košiciach). Časť členov komisie sa stotožnila s návrhom obnovy kaštieľa metódou úplnej slohovej rekonštrukcie do jeho renesančnej podoby. Druhá skupina sa zaujímala o to, či nebolo možné a vhodnejšie použiť iné metódy obnovy, prípadne obnoviť kaštieľ do inej vývojovej fázy.

Zodpovedanie otázky, kedy je najvhodnejšie a zároveň opodstatnené použitie metódy úplnej slohovej rekonštrukcie, je cieľom tejto dizertačnej práce.

Výsledný elaborát bude rozdelený do niekoľkých častí:

Prvá časť bude venovaná štúdiu dostupných prameňov a literatúry. Dôležité je nielen poznanie aktuálneho stavu v oblasti ochrany a obnovy pamiatok, ale aj podrobné štúdium historického vývoja metód pamiatkovej obnovy.

Názory na pamiatky a ich ochranu sa neustále menili. So zmenou politických, spoločenských, ekonomických, kultúrnych a iných podmienok sa menili i názory na spôsoby starostlivosti o pamiatky; t. j. menila sa metodika, striedali sa metódy.

Rovnako ako naštudovanie historických aspektov je dôležité aj presné definovanie terminológie používanej v pamiatkovej obnove. Často totiž kvôli nedostatočnému pochopeniu obsahu jednotlivých pojmov dochádza k závažným chybám pri výbere metódy obnovy. Je potrebné rozlišovať medzi jednotlivými pojmami, ako sú napr. konzervácia, reštitúcia, anastyloza, adaptácia, modernizácia, rekonštrukcia...

Ďalej je pri obnove pamiatkových objektov častým javom nedostatočné poznanie základných determinantov voľby metódy obnovy. Tvorivý architekt pri vstupe do historického prostredia, resp. objektu si musí byť vedomý všetkých hodnôt, ktoré treba zachovať a prezentovať. Cieľom pamiatkovej starostlivosti je totiž zachovanie hodnôt a ďalšie vhodné využitie pamiatky a jej zapojenie do života.

Pri voľbe metód obnovy zohrávajú úlohu najmä:

- miera zachovania pamiatkovej podstaty objektu
- architektonická hodnota
- funkčná náplň (historická, súčasná, plánovaná)
- kultúrno-spoločenské hodnoty (dokumentárna hodnota, symbolika, emocionálna pôsobivosť)
- stavebno-technický stav = miera narušenia
- platná legislatíva (zákony, vyhlášky, medzinárodné charty...)
- začlenenie pamiatky do širšieho kontextu okolitej urbanistickej štruktúry
- preferencia hierarchie hodnôt
- fenomén autenticity a originálu
- dostupnosť podkladov pre exaktnú rekonštrukciu (výkresová dokumentácia, fotodokumentácia, archívne podklady)
- ekonomické možnosti spoločnosti (investora)

Každá metóda má svoje špecifické uplatnenie. Iné sú determinanty použitia konzervačných, slohovo-rekonštrukčných, analyticko-syntetických metód, iné pri použití náznakovej rekonštrukcie a novotvaru pri obnove pamiatky. Napríklad slohovo-rekonštrukčné metódy sa využívajú v zachovaní historických architektúr, pri ktorých na základe pamiatkového výskumu je možné exaktne zistiť jednotlivé slohové úpravy. Hypotéza môže byť však uplatnená napr. pri modelovom riešení zaniknutého javu.

Nemenej dôležitým krokom je aj vyšpecifikovanie predmetu ochrany. Diametrálne je totiž odlišný prístup pri obnove jednotlivých druhov pamiatok. Treba rozlišovať, či ide o svetské alebo cirkevné pamiatky, technické pamiatky atď. Každá pamiatka, ktorá je predmetom ochrany, je totiž (podľa zákona č. 27/87 Zb. SNR o štátnej pamiatkovej starostlivosti) významným dokladom historického vývoja, životného spôsobu a prostredia spoločnosti od najstarších dôb po súčasnosť pre svoje revolučné, historické, umelecké, vedecké a technické hodnoty a má priamy vzťah k významným osobnostiam alebo historickým udalostiam.

Z hľadiska metodického prístupu k obnove pamiatok a ich súborov pôjde o zachovanie ich hodnôt hmotnej a nehmotnej povahy. Celá dizertačná práca bude, s najväčšou pravdepodobnosťou, aplikovaná na profánne objekty mestského typu na Slovensku.

Druhá časť práce bude zameraná na zdokumentovanie nielen príkladov realizácií úplnej slohovej rekonštrukcie, ale aj ideových návrhov použitia tejto metódy.

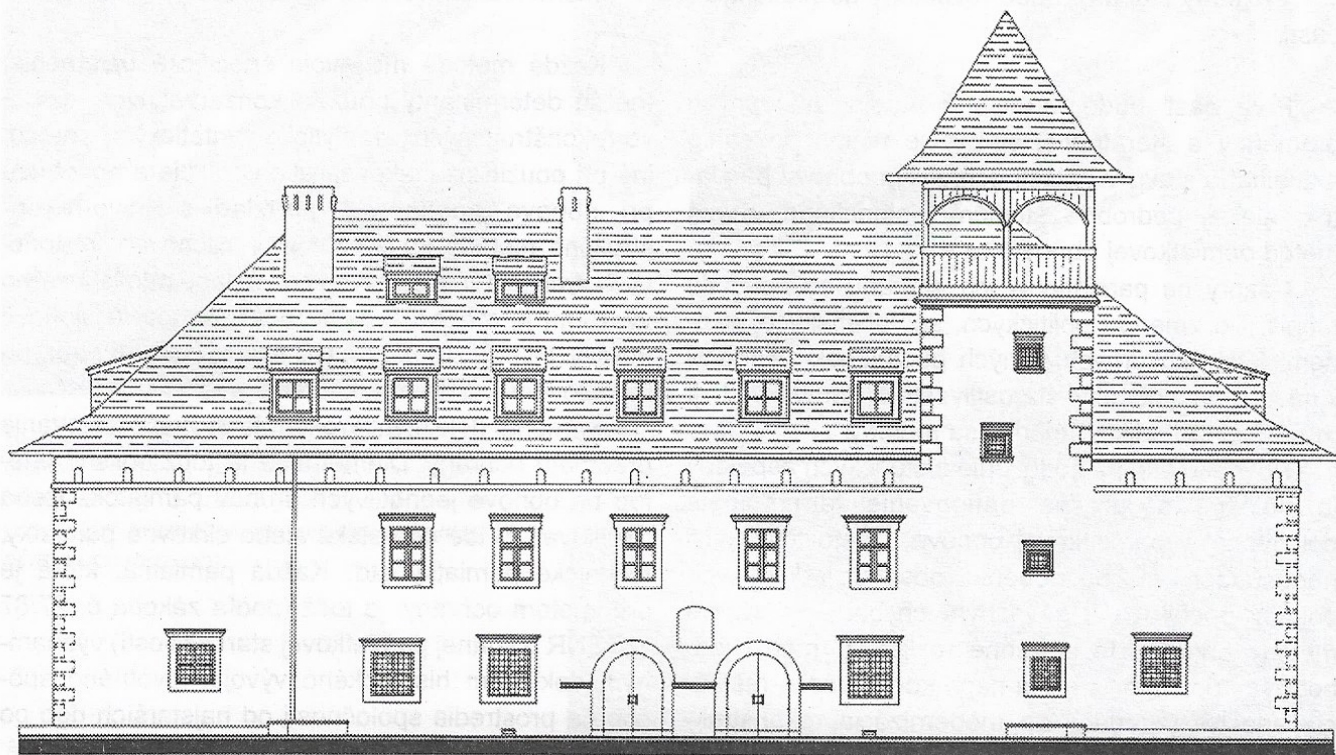
Na túto časť nadväzuje tretia časť, kde budú získané materiály podrobne rozanalyzované. Dôležitý je nielen výsledok obnovy pamiatky, ale aj poznanie všetkých dostupných informácií pred obnovou, aby výsledné hodnotenie bolo čo najviac objektívne. Pod vstupnými informáciami sú myslené všetky textové i grafické materiály, fotodokumentácia o danom objekte a všetky aspekty, ktoré sú vymenované ako determinanty voľby metódy obnovy.

Štvrtá časť práce sa bude zaoberať doteraz platnými determinantami pre použitie úplnej slohovej rekonštrukcie na základe analýzy príkladov pre

vyšpecifikovaný predmet ochrany. Na vybraných príkladoch budú vytypované kladné i záporné prístupy a zásahy, ktoré budú následne zhodnotené, napr. podľa miery naplnenia vstupných informácií a požiadaviek (Návrh pamiatkovej obnovy, ktorý vypracováva Pamiatkový ústav...).

Okrem toho budú v tejto časti zachytené aj závery z konzultácií s multidisciplinárnym tímom odborníkov pôsobiacich v tejto oblasti. Ich dlhoročné teoretické i praktické poznatky a skúsenosti významnou mierou prispievajú k výraznému posunu v oblasti obnovy pamiatok.

Záver dizertačnej práce bude tvoriť syntéza získaných poznatkov a vypracovanie základných princípov použitia úplnej slohovej rekonštrukcie v nadväznosti na doteraz platné postuláty s možnosťou ďalšieho dopracovania v budúcnosti.

Návrh na obnovu kaštieľa v Kecerovciach uvažuje s jeho využitím na Rokovacie centrum podnikateľov